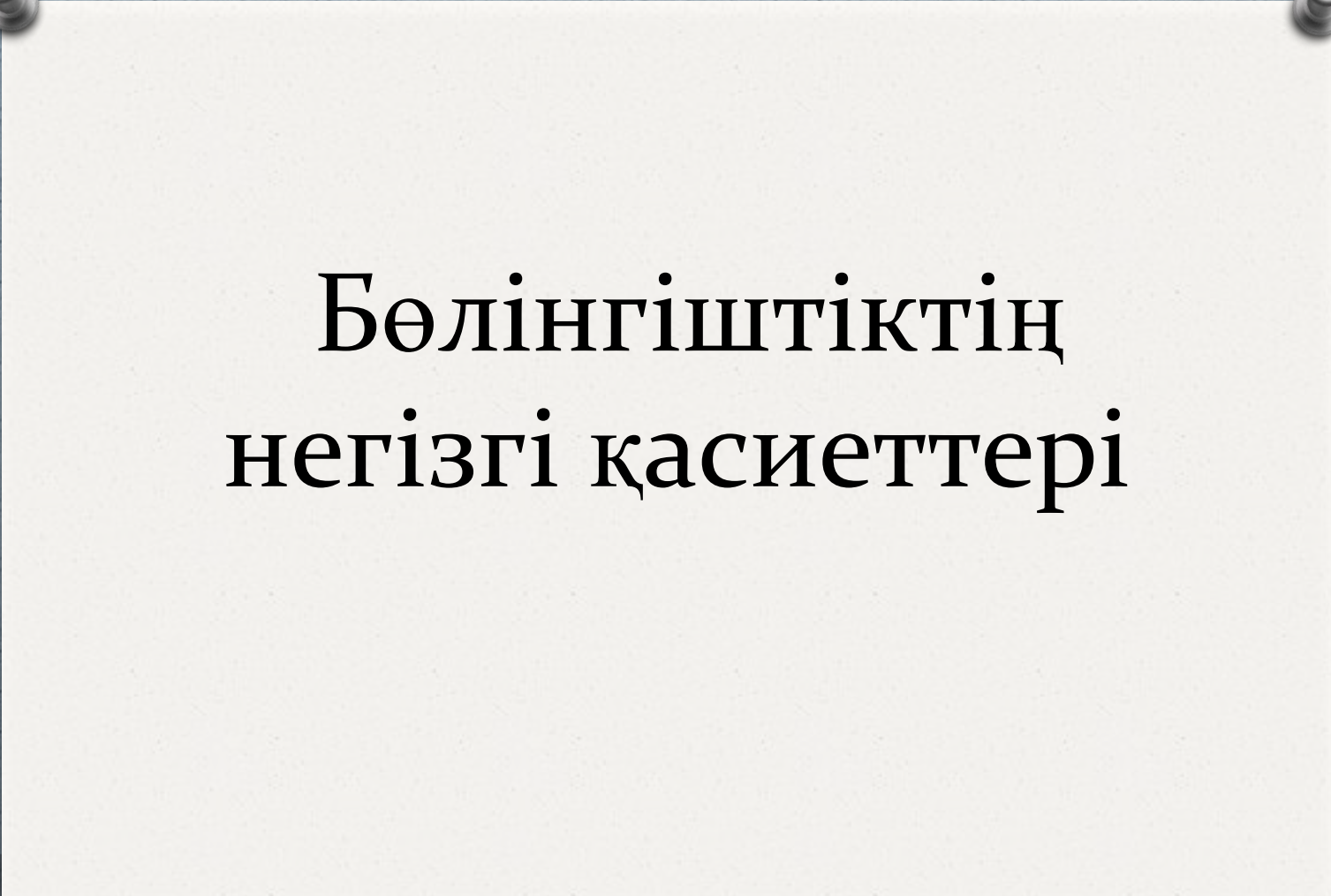

Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері

«Миға шабуыл»

- a) Жай сан дегеніміз не?
- b) Құрама сан дегеніміз не?

1-ге және өзіне ғана бөлінетін натурал сандарды жай сандар деп атайды.

Екіден көп бөлгіші бар натурал сандарды құрама сандар деп атайды.

Көбейтіндіге қатысты бөлінгіштік қасиеті

Көбейтіндінің берілген натурал санға бөлінгіштігін еске түсіру.

$$(a \cdot b) : c = (a : c) \cdot b$$

$$(a \cdot b) : c = a \cdot (b : c)$$

- **Анықтама:** Егер көбейткіштің біреуі қандай да бір натурал санға бөлінсе, онда көбейтіндінің мәні де сол санға бөлінеді.

Мысалы, 36 саны 4-ке бөлінеді, онда $36 \cdot 5$ көбейтіндісін 4-ке бөлуге болады.

$$(36 \cdot 5) : 4 = (36 : 4) \cdot 5 = 9 \cdot 5 = 45.$$

1-жағдай. Қосылғыштардың әрқайсысы берілген санға қалдықсыз бөлінеді.

Кестедегі мысалдардан қосындының берілген санға бөлінгіштігі қасиеті тұжырымдалады.

Қосынды	Бөлгіш	Қосылғыштардың бөлінгіштігі	Қосындының бөлінгіштігі
$12+6$	3	$12:3=4$ $6:3=2$	$18:3=6$
$28+42$	14	$28:14=2$ $42:14=3$	$70:14=5$
$75+100$	25	$75:25=3$ $100:25=4$	$175:25=7$

Егер қосылғыштардың әрқайсысы жеке-жеке берілген санға бөлінсе, онда қосынды сол санға бөлінеді.

$$(a+b):c=a:c+b:c$$

2-жағдай. Қосылғыштар берілген санға қалдықпен бөлінеді.

Қосындының берілген натурал санға бөлінгіштігін қалай білеміз?

Қосынды	Бөлгіш	Қосылғыштардың қалдықпен бөлінуі	Қалдықтар қосындысы	Қосындының бөлінгіштігі
15+21	9	15:9=1 (қалдық 6) 21:9=2 (қалдық 3)	9	36:9=4
22+38	15	22:15=1 (қалдық 7) 38:15=2 (қалдық 8) 33:23=1 (қалдық10) 36:23=1 (қалдық13)	15	60:15=4
33+36	23		23	69:23=3

Ауызша есептеңдер:

1) $(32+4):4$

2) $(66+30):6$

3) $(20+45):5$

4) $(15+9):3$

5) $(21+49):7$

6) $(24+32):8$

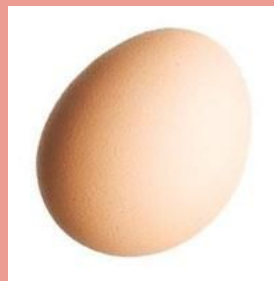
Инклюзив оқушымен жұмыс

32 асықты әр үймедегі асық саны өзара тең болатындай:

- 2 үймеге
- 3 үймеге
- 4 үймеге
- 5 үймеге

бөлуге бола ма?

Үстел басында 2 әке және 2 бала отыр. Олар ыдыстағы 3 жұмыртқаны өзара бөлісіп, әрқайсысы бір-бірден жұмыртқа жеген. Сонда қалай?

43 санының оң және сол жағынан бір-бір цифрдан тіркеп жаз, сонда шыққан сан 45-ке бөлінетін болсын.

I тапсырма

Келесі тұжырымдар дұрыс па?

1) егер екі қосылғыштың әрқайсысы 2-ге бөлінсе, онда қосындының мәні де 2-ге бөлінеді;

2) егер екі қосылғыштың әрқайсысы 5-ке бөлінсе, онда қосындының мәні де 5-ке бөлінеді;

3) егер азайғыш та, азайтқыш та 3-ке бөлінсе, онда айырымның мәні де 3-ке бөлінеді?

II тапсырма

Неліктен 1) $15 + 39$ қосындысының мәні 3-ке;

2) $33 + 88$ қосындысының мәні 11-ге;

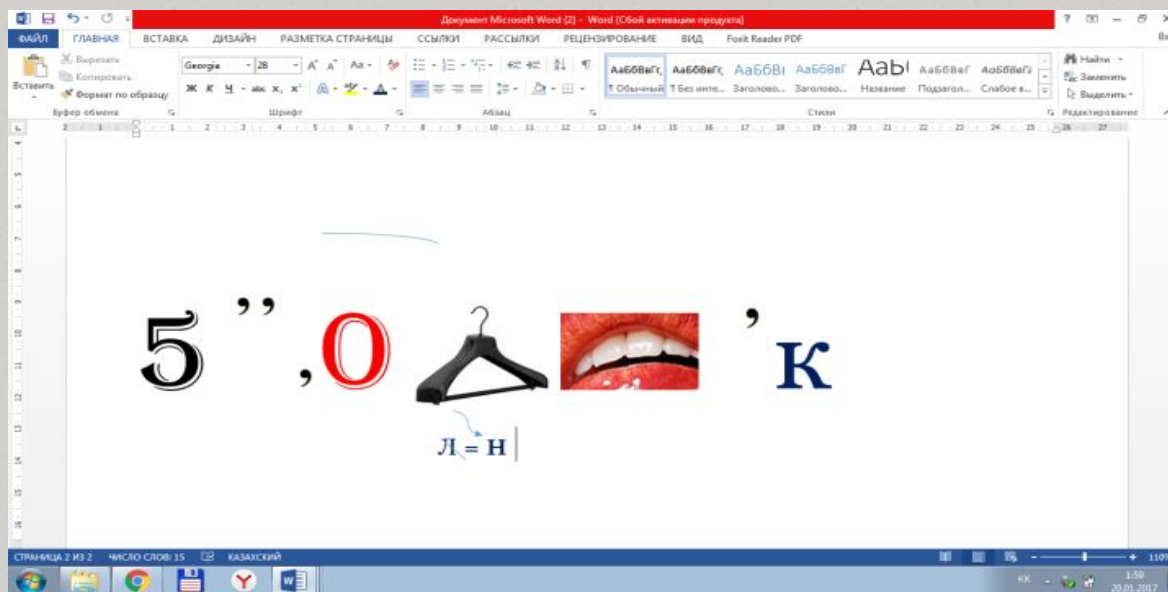
3) $24a + 24c$ қосындысының мәні 24-ке

(мұндағы a, c – натурал сандар)

бөлінетінін түсіндіріңдер.

III тапсырма

Бұл ребусты шешкенде осы тақырыптағы ең негізгі сөз шығады.

СЕРГІТУ СӘТІ

“Қызық екен”

